

Świątokrzyski próbny egzamin maturalny z języka polskiego – poziom podstawowy

Zadanie	Poprawne / przykładowe rozwiązanie	Schemat punktowania
1.1 (0-1)	Podaj po dwa numery akapitów, w których Dorota Siwicka utożsamia się z A. z historykami literatury objaśniającymi sens <i>Dziadów</i> części III. B. z czytelnikami tego dramatu. Poprawne rozwiązanie A. akapity 1,2 B. akapity 4,5,6,7 (należy podać dwa akapity spośród wymienionych)	1 pkt – poprawna odpowiedź w części A oraz B 0 pkt – częściowa, niepoprawna odpowiedź lub jej brak
1.2 (0-2)	Wyjaśnij, w czym autorka upatruje przyczyny trudności z odczytaniem <i>Dziadów</i> części III przez współczesnego czytelnika? Nie cytuj i nie używaj sformułowań metaforycznych. Przykładowe rozwiązanie Współczesny czytelnik nie zna dobrze dawnej historii, opisywane wydarzenia są mu obce. Ma inne doświadczenia historyczne, nie jest w stanie zrozumieć sytuacji Polaków pod zaborami. Nie potrafi też poczuć grozy czy wzniosłości sytuacji. Nie pojmuje funkcji patosu.	2 pkt – pełna odpowiedź (dwie przyczyny) 1 pkt – częściowa odpowiedź (jedna przyczyna) 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi
1.3 (0-1)	Określ, czy podane cytaty z utworów Mickiewicza charakteryzują pożądaný przez autorkę sposób czytania <i>Dziadów</i> drezdeńskich opisany. Wpisz TAK, jeżeli cytat jest zgodny z sensem tekstu, albo NIE – jeśli nie jest zgodny. Poprawne rozwiązanie A-TAK (utwór trzeba odebrać emocjonalnie, a nie tylko znać kontekst historii) B- NIE C- TAK (do pełnego odczytania potrzebny jest „słuch wewnętrzny”)	1 pkt – wskazanie wszystkich poprawnych odpowiedzi 0 pkt –co najmniej jedna niepoprawna odpowiedź albo brak odpowiedzi
1.4 (0-1)	Odwołując się do treści <i>Dziadów</i> części III, poprzyj przykładem i uzasadnij twierdzenie autorki, że przedstawiona tam historia Polski jest <i>Straszna i Wielka</i>. Przykładowe rozwiązanie Opowieść Sobolewskiego o wywóźce zesłańców, męczeństwo Janczewskiego i Wasilewskiego, historia Cichowskiego, historia Rollisona, mesjanistyczne dzieje Polski itp. (przykład musi być rozwinięty, objaśniony, a nie tylko wskazany)	1 pkt – podanie i objaśnienie trafnego przykładu 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi
1.5 (0-1)	W jaki sposób autorka zaznacza swoje wątpliwości, czy współczesny czytelnik może w pełni zrozumieć dramat Adama Mickiewicza? Nazwij dwa środki językowe. Przykładowe rozwiązanie - pytania - powtórzenie słowa „może”, anafora - wyliczenie, paralelizm składniowy - metafora (<i>dzieło zastyga w stereotypach</i>)	1 pkt – wskazanie dwóch środków 0 pkt – wskazanie jednego środka, niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi
1.6 (0-2)	Jakie funkcje tekstu dominują we fragmencie książki Doroty Siwickiej? Zakreśl właściwą literę. Odpowiedź poprzyj cytatami z tekstu. Poprawne rozwiązanie B Przykładowe uzasadnienie Funkcja ekspresywna: np. <i>to, co wieczne, jest dziwnie nieprzekonywające, moja hipoteza brzmi, stąd obojętność, rozdrażnienie, stąd pełna skrępowania cisza. I nic tu nie pomoże choćby najjaśniejszy dyskurs tłumacza.</i> Funkcja poetycka: np. <i>ustał przepływ żywej energii, spod nieruchomych skorup, jego nową istotność dla nas wyluskać, martwe miejsca - III części Dziadów, pozbawione mięsiści konkretu, brak nam uszu albo jakiegoś słuchu wewnętrznego, historia może być Straszna i Wielka</i>	2 pkt – dwie poprawne funkcje z cytatami 1 pkt – jedna poprawna funkcja z cytatem 0 pkt –niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi

1.7 (0-3)	Napisz streszczenie logiczne tekstu liczące od 40 do 60 słów. Przykładowe rozwiązanie Tematem tekstu są problemy z odczytaniem <i>Dziadów</i> przez współczesnych czytelników. Autorka skupia się na szukaniu przyczyn nieskuteczności historyków literatury, którzy chcą objaśnić utwór Mickiewicza. Poprzez analogie z tragicznymi wydarzeniami w XX wieku tłumaczy, jak doświadczenie osobiste może wpływać na zrozumienie utworu. Dowodzi, że warunkiem odczytania dramatu romantycznego jest znajomość kontekstu historycznego, ale przede wszystkim wczucie się w przeżycia ówczesnych Polaków.	0-3 pkt według zasad oceniania streszczenia logicznego
2.1 (0-1)	Na podstawie 1. akapitu określ, do czego odnosi się słowo <i>c o ś</i> użyte przez autorkę. Przykładowe rozwiązanie własne legendy, podania, bogowie, wizja świata, obrzędy religijne	1 pkt – wyjaśnienie zgodne z tekstem 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub jej brak.
2.2 (0-1)	Jakim środkiem stylistycznym jest określenie „zielone lata”? Co oznacza to sformułowanie w tekście Alicji Zdziechiewicz? Przykładowe rozwiązanie A. Środek stylistyczny: metafora/peryfraza/epitet metaforyczny B. Znaczenie: czasy pogańskie/przedchrześcijańskie	1 pkt – poprawne obie odpowiedzi 0 pkt. – niepełna, niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi
2.3 (0-1)	A.Z akapitu 1. wypisz dwie nazwy wykonawców czynności utworzone za pomocą tego samego formantu. B. Od wypisanych wyrazów utwórz nazwy żeńskie. Poprawne rozwiązanie A- misjonarz, kronikarz B- misjonarka, kronikarka	1 pkt – poprawna, pełna odpowiedź 0 pkt. – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi
2.4 (0-2)	Które cechy stylu publicystycznego charakteryzują tekst Alicji Zdziechiewicz? Zakreśl TAK, jeśli dana cecha charakteryzuje tekst, albo NIE, jeśli nie charakteryzuje. A-TAK B- TAK C- TAK D- NIE	2 pkt – trzy lub cztery poprawne odpowiedzi 1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi 0 pkt – niepoprawne lub brak odpowiedzi
2.5 (0-2)	Na podstawie tekstu podaj po dwa argumenty uzasadniające poniższe twierdzenia. Przykładowe rozwiązanie A.Warto jest poznawać mitologię słowiańską. - trzeba znać korzenie polskiej kultury - można poznać wierzenia przodków, ich wizję świata - warto znać pochodzenie współcześnie praktykowanych zwyczajów B.Trudno jest poznawać mitologię słowiańską. - nie ma opisu wierzeń tak jak w innych kulturach (greckiej, niemieckiej) - kronikarze, misjonarze nie spisali obyczajów nawracanych ludów - tylko w szczątkowej formie przetrwały dawne wierzenia, często nazywane dziś przesadami	2 pkt – poprawne trzy lub cztery uzasadnienia 1 pkt – poprawne dwa uzasadnienia 0 pkt. – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi
2.6 (0-1)	Kto i w jaki sposób popularyzuje dziś- zdaniem autorki- mitologię słowiańską? Twórcy literatury fantasy, którzy przenoszą niektóre elementy naszej kultury przedchrześcijańskiej do świata przedstawionego swoich powieści.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt. – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi
2.7 (0-1)	Przedchrześcijański obrzęd zaduszny, którego istotą było nawiązywanie przez ludzi relacji z duchami przodków, stał się inspiracją do napisania B <i>Dziadów części II</i> Adama Mickiewicza	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt. – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 3.

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Temat 1: Jak doświadczenie przemocy może wpłynąć na dalsze życie człowieka? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu opowiadania *Pierwszy krok w chmurach* Marka Hłaski i innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Uwagi dotyczące oceniania

Fragment umożliwia sformułowanie różnych tez i pochodnych wobec nich argumentów.

Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu i przywołanymi utworami.

Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji fragmentu, a przywołane inne teksty kultury muszą być omówione funkcjonalnie wobec tezy.

Wypowiedź ma mieć charakter argumentacyjny, nie może być streszczeniem.

Przemoc to środek dość często stosowany, by skłonić innych do postępowania zgodnego z cudzą wolą oraz interesem. Może mieć charakter przemocy fizycznej i psychicznej, stosowanej jawnie lub w sposób zakamufLOWANY.

Przemoc jest nadużyciem władzy zarówno w relacjach interpersonalnych (miłość również daje władzę nad drugą zaangażowaną osobą), jak również w presji środowiska społecznego, instytucji, rządzących.

Przykładowe tezy:

- Doświadczenie przemocy może skutkować zmianami w psychice, w osobowości, w postawach wobec ludzi.
- Reakcją na przemoc może być aktywna lub bierna postawa. Jednych przemoc sprowokuje do przeciwdziałania, do buntu, inni stają się ulegli, wycofani w dalszym życiu.
- Często przemoc rodzi przemoc, człowiek w życiu mści się za doznane krzywdy.

1. Argumenty wynikające z załączonego fragmentu

- Gienek jako typ człowieka skażonego złem, frustrata rozładowującego napięcie poprzez agresję
- różne formy przemocy ze strony mężczyzn wobec dziewczyny i chłopca: lżenie słowem, naruszenie intymności i godności młodych ludzi, pobicie, groźby
- reakcje młodych wynikające z bezsilności wobec silniejszych i brutalnych
- hipotezy o destrukcyjnym wpływie zdarzenia na związek dziewczyny i chłopaka
- postawa mężczyzn formą odwetu za krzywdy doznane w przeszłości

2. Argumenty wynikające z przywołanych tekstów kultury, np.

Dziady III Adama Mickiewicza (Konrad- pieśń zemsty)

Pan Tadeusz Adama Mickiewicza (np. Gerwazy)

Lalka Bolesława Prusa (Rzecki)

Krzyżacy Henryka Sienkiewicza (Jurand)

Przedwiośnie Stefana Żeromskiego (Cezary)

Granica Zofii Nałkowskiej

Dżuma Alberta Camusa (Tarrou)

Pożegnanie z Marią Tadeusza Borowskiego (zachowania więźniów w Auschwitz)

Inny świat Gustawa Herlinga-Grudzińskiego (postawy heroiczne, ale i antyheroiczne)

Zdążyć przed Panem Bogiem Hanny Krall („szlachetny odwet”)

Temat 2: Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę i uzasadnij ją. Praca musi liczyć co najmniej 250 słów.

Uwagi dotyczące oceniania

Interpretacja wiersza musi polegać na odkryciu sensów niedosłownych, metaforycznych.

Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć niekoniecznie sygnalizowana tezą we wstępie, może wynikać pośrednio z wywodu.

Uwagi analityczno-interpretacyjne powinny być problematyzowane w formie kolejnych argumentów.

Argumenty mogą być wywiedzione tylko z treści, ale powinny objąć także ważne elementy formy wiersza.

Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany, czyli nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną. Wystarczy jeden funkcjonalnie wykorzystany kontekst, aby uzasadnienie interpretacji było pogłębione.

Parafrazowanie, streszczanie tekstu danego w zadaniu nie jest jego interpretacją.

Andrzej Warzecha *Wiatraki*

Przykładowe tezy interpretacyjne

- W wierszu kreowany jest portret buntownika przeciw zniewoleniu człowieka.
- W wierszu ukazane jest pragnienie wolności jako odwieczne marzenie ludzi.
- Wiersz jest wyrazem bezsilności człowieka wobec różnych ograniczeń w życiu.

Przykładowe argumenty:

- Dominantą wiersza jest wyliczenie różnych jednostek miar
 - jednostki długości, objętości, wagi, prędkości...
 - miary typowe dla różnych kultur i czasów (słownictwo archaiczne)
 - jednostki używane przez ludzi z różnych grup społecznych, o różnym statusie majątkowym
 - miary świadczące o postępie technicznym, rozwoju cywilizacyjnym (słownictwo naukowe)
 - miary konkretne, dokładne, ale i określenia metaforyczne
 - konkretne jednostki miary odpowiednikiem różnych czynników ograniczających człowieka
 - tytułowe wiatraki wizualizacją miarowości życia lub metaforą ludzi uwięzionych w schematach
- Podmiotem wiersza człowiek buntujący się wobec reguł życia społecznego i egzystencji człowieka
 - ujawnia się w zakończeniu monologu
 - czuje się ograniczony, określa siebie jako niewolnika
 - swoje pretensje kieruje do czynników dyscyplinujących człowieka, narzucających schematy
 - jest zdesperowany, poirytowany, chce się odizolować od świata
 - jest zrezygnowany, zdaje sobie sprawę z niemożności pełnego uwolnienia się od norm
- Przykładowa idea utworu
 - wolność jest pragnieniem, ale i nierealnym marzeniem
 - wraz z upływem czasu zmieniają się, ale nie znikają formy zniewolenia
 - chęć niezależności, uwolnienia się od schematów, zasad jest ponadczasowym dążeniem ludzi
 - próby rezygnacji z odmierzania różnych sfer życia są „walką z wiatrakami”
- Konteksty, np.
 - literacki: *Ferdydurke*, *Tango...*
 - historycznoliteracki: poglądy romantyków
 - filozoficzny: egzystencjalizm